

MOHAMMED HANIF
MANGON
SOM SPRÄNGDES

ÖVERSÄTTNING JOHAN NILSSON

 Brombergs

Originalalets titel *A CASE OF EXPLODING MANGOES*

Copyright © Mohammed Hanif, 2007

Faktaundersökning: Anders "Peo" Persson

Omslagsbild © Gina Triplett & Matt Curtius

Omslagsform K2AB, Ann-Marie Thunell

Den svenska översättningen

Copyright © Brombergs Bokförlag AB, 2010

Sättning Ljungbergs sätterier, Köping

Tryck ScandBook, Falun 2010

ISBN 978-91-7337-245-9

www.brombergs.se

Ett

Det är något med dessa förbannade akademimajorer som får dem att tro att om de bara låser in en i en cell, placerar sin stinkande mun vid ens öra och ryter något om ens mamma så kommer de att få veta allt. De är en sorglig samling, dessa officerare utan någon trupp att befalla över. På grund av bristande ledarskapsförmåga har de fastnat halvvägs i karriären och har ingenstans att ta vägen förutom att flytta från den ena utbildningsanstalten till den andra, där de ständigt är näst högst i rang. Man känner igen dem på bältet som alltid sitter löst åtdraget under kulmagen. Eller också på baskern, alltid lika noggrant placerad för att dölja den kala, blanka fläcken på hjässan. Planer på att plugga på deltid, ta examen i företagsadministration och skaffa ett nytt liv kämpar för att hålla jämna steg med missade befordringar och pensionssparande.

Ta en titt på prålet som sitter på min plågoandes bröstkorg ovanför uniformsskjortans vänstra ficka, och du kan utläsa hela hans biografi. Ett bleknat fallskärmsemblem är den enda utmärkelse han varit tvungen att lämna förläggningen för. Medaljerna i första raden kom bara flygande och fäste sig själva vid hans bröst. Han fick dem för att han var närvarande. Medaljen från fyrtioårsminnet av självständigheten. Divisionens jubileumsmedalj. Idag-lät-jag-bli-att-runka-medaljen. Den andra raden är frukten av hans egna

ansträngningar och hans egen ledarskapsförmåga. En medalj är för att han arrangerade en squashturnering, en annan för tapperhet under trädplanteringsveckan. Majoren som just nu har munnen mot mitt öra och min mor i tankarna har också fått en gratisresa till Mekka och bär därmed även en hajj-medalj.

Som Obaid brukade säga: ”Gud är stor. Gud är en. I himlen finns jungfrur åt var och en.”

Ställföreträdande befälhavaren förslösar ännu mer av sitt förslösade liv genom att försöka knäcka mig med sin dåliga andedräkt och sitt eviga rytande. Vet han inte att jag rentav har uppfunnit en del av det skitsnack som han häver över mig? Har han aldrig hört talas om Shigribehandlingen? Vet han inte att jag blir inbjuden till andra divisioner mitt i natten för att få nyanlända kadetter att börja lipa med hjälp av min treminuters monolog om deras mammor? Tror han verkligen att ”jag ska knulla din hora till morsa” fortfarande har någon innebörd – ens om man använder styrka 5 – när det bara återstår några veckor till presidentens årliga inspektion och ens egen befordran till regementsofficer?

Förr i tiden gällde en förbaskat enkel regel: en bra soldat lär sig att stänga ute skrikandet och avskilja orden från deras yttre innebörd. Jag menar, när de säger det där om ens mamma så är det absolut inte deras avsikt – och inte deras önskan heller, det är jag övertygad om – att göra det som de påstår att de tänker göra. De säger som de gör för att den där ramsan går att vräka ur sig kulsprutesnabbt, låter cool och kräver absolut noll fantasi. Den sista stavelsen i *morsa* ekar i ens huvud ett tag när den levereras med munnen klistrad mot ens öra. Men mer är det inte. De har ju aldrig ens *sett* ens stackars mamma.

De som blir knäckta av blotta volymen bör stanna hemma i byn och valla pappas getter eller plugga biologi och

bli läkare, så kommer de att få det precis så jävla lugnt och skönt som de vill. För en soldat är oväsen det första man lär sig att skydda sig emot, och för en officer är oväsen det första anfallsvapen man lär sig att använda.

Såvida man inte ingår i den tysta exercisgruppen.

Ta en titt på exercisfältet under morgonövningarna och se vilka som ger order. Vilka bestämmer? Vi är drygt tusen man här, vi är utvalda ur en befolkning på 130 miljoner och har genomgått psykologiska och fysiska tester som är så krävande att bara en av hundra sökande klarar dem. När så gräddan av nationens ungdom, som vi hela tiden får höra att vi är, anländer hit, vem tar då befälet? Den med högst röst, med klarast strupe, den vars bröstorgel kan vidgas till den grad att han kan ryta fram en order som skrämmer slag på morgonkråkorna och får den envisaste kadett att lyfta knäna till midjehöjd och drämma klackarna i betongen så att världen håller andan.

Eller det var i alla fall vad jag trodde innan löjtnant Bannon dök upp med sina idéer om inre röster, tysta order och ohörbara övningar. ”En övning med order är bara det – en övning”, tycker Bannon om att säga. ”En övning utan order är en konstform. När man ryter ut en order så högt man kan lyssnar bara pojkarna i ens division. Men när man viskar med sin inre röst spetsar gudarna öronen.”

Inte för att Bannon tror på några gudar.

Jag undrar om han kommer att hälsa på mig här. Jag undrar om de släpper in honom.

Ställföreträdande befälhavaren är utmattad efter allt tjat om min mamma och jag förstår att närmast väntar en vädjan till mitt bättre jag. Jag spänner magmusklerna inför det förväntade snacket om ”gräddan av nationens ungdom”. Jag vill inte kräkas. Cellen är liten och jag har ingen aning om hur länge jag kommer att få sitta här.

”Du tillhör gräddan av nationens ungdom”, säger han och skakar på huvudet. ”Du har varit Akademin stolthet. Jag har just rekommenderat dig till hedersvärdet. Du kommer att få motta det från Pakistans president. Du har två val: att ta examen med högsta betyg om fyra veckor eller att lämna kasernen medelst kullerbyttor i takt till trummor. I morgon. Dunk. Dunk. Som Tony Singh.” Han för ihop händerna två gånger, som indiska filmstatister i en *qawwali*-refräng.

De gjorde det med Tony Singh. Trummade ut den stackars saten. Jag fattade aldrig vad fan Tony Singh hade i vår islamiska republiks flygvapen att göra. Innan jag träffade Tony Singh (eller sir Tony som vi var tvungna att kalla honom eftersom han gick sex terminer över oss) hade jag bara känt en Tony och det var grannens hund, och den enda Singh jag hade sett var en enögd maharadja som fanns på bild i min historiebok, en man som härskade över Punjab för flera hundra år sedan. Jag hade trott att delningen tog hand om alla Tony och alla Singh, men vissa hade tydligen inte fattat vinken.

Tony Singh fattade inte vinken ens när de hittade en transistorradio i hans sovsal och anklagade honom för spioneri. ”Top of the pops”, försvarade han sig. De lindrade anklagelsen till ”icke officersmässigt beteende” men trummade ut honom ändå.

En ensam trumslagare – en korpral som efter att ha burit omkring på Akademin största trumma i hela sitt liv själv hade börjat se ut som en – markerade rytmen genom att slå på trumman i marschtakt, dunk, dunk, dunkelidunk. Över tusen av oss kantade Eagles Avenue, som går från vaktlokalen till stora grinden.

”Manöver”, kom ordern.

Tony Singh kom ut från arresten efter att ha suttit några

nätter i just den här cellen. Huvudet var rakat men han bar fortfarande uniform. Han var rak i ryggen och vägrade att sänka blicken eller titta åt sidorna.

”Klappa”, kom ordern.

Vi började sakta. Ställföreträdande befälhavaren tog sir Tonys bälte och slet loss gradbeteckningarna från axelklaffarna. Sedan tog han ett steg fram och viskade något i sir Tonys öra. Sir Tony gick ner på knä, satte händerna i backen och gjorde en kullerbytta utan att vidröra marken med sitt rakade huvud.

Den jäveln försökte vara kaxig till och med när han hade arslet i vädret.

Det gick plågsamt sakta för honom. Trumslagen blev outhärdliga efter ett tag. Somliga kadetter klappade mer entusiastiskt än andra.

Jag sneglade åt sidan och såg hur Obaid kämpade med tårarna.

”Sir, jag svär vid Gud att jag inte vet var kadett Obaid finns”, säger jag och försöker balansera på den smala linjen mellan att fjäska och att spotta honom i ansiktet.

Ställföreträdande befälhavaren vill åka hem. En hemmakväll med hustrumisshandel och *Dallas* väntar. Han viftar med min vittnesutsaga. ”Du har en natt på dig att tänka igenom det här. I morgon skickas den till kommandanten och det enda han avskyr mer än rymlingar är deras sluga jävla medhjälpare. Han ser fram emot presidentens besök. Det gör vi alla. Sabba det inte.”

Han vänder sig om för att gå. Jag sjunker ihop. Han lägger handen på dörrhandtaget och vänder sig om; jag återgår till givakt. ”Jag träffade din far en gång och han var fan i mig en soldat bland soldater. Se dig själv i spegeln.” Ett hånfullt flin leker på hans läppar. ”Ni killar uppifrån bergen

klaras er för att ni inte har någon skäggväxt.”

Jag gör honnör och får använda all träning från den tysta exercisen för att kontrollera min inre röst, som säger Jag ska knulla din morsa också.

Jag funderar en stund på vad Obaid skulle ha gjort om han hade suttit i den här cellen. Han skulle för det första ha stört sig på den lukt som ställföreträdande befälhavaren har lämnat efter sig. Lukten av bränd lök och sur, hemmagjord yoghurt. Lukten av misstänksamhet, av att saker och ting inte har gått riktigt som förväntat. Obaid, vår Baby O, anser nämligen att det inte finns något i världen som inte en skvätt Poison på handleden och en gammal fin låt kan råda bot på.

Han är oskuldsfull på samma sätt som ensamman kanariefåglar är oskuldsfulla när de hoppar från en gren till en annan; ett par sköra, fladdrande vingar och några få milliliter blod är allt som håller dem kvar i luften i deras kamp mot denna världens gravitation, som vill dra ner allt till sin ruttna yta.

Vad skulle Obaid haft för chans mot denne ställföreträdande befälhavare? Baby O, mannen som viskar fram ålderdomliga versrader, som sjunger gamla fina slagdängor. Hur klarade han egentligen intagningsproven? Hur bar han sig åt för att få godkänt på testet för officersegenskaper? Hur lyckades han leda medkandidaterna genom överlevnadsövningarna i låtsasdjungeln? Hur kunde han bluffa sig igenom de psykologiska testerna?

Allt de hade behövt göra var att dra ner byxorna på honom och se hans sidenkalsonger med små hjärtan broderade på resårbandet.

Var är du, Baby O?

Första gången löjtnant Bannon såg oss var på den årliga

varietén, där vi gjorde vår duv- och hökdans. Det här var innan kommandanten lade ner varietéerna och ersatte dem med koranstudier och Litterära Samtal Efter Middagen. Som tredjeterminselever var vi tvungna att göra alla skitnummer i löjliga kläder medan de äldre kadetterna fick mima till George Michael-låtar. Själva mimade vi till en revolutionär dikt som var väldigt macho. Jag var den imperialistiska örnen som anföll Obaid's tredje världen-duva. Han försvarade sig och i finalen satt han på min bröstkorg och hackade med sin kartongnäbb på min hals tills det började blöda.

Bannon sökte upp oss bakom scenen, där vi höll på att ta av oss våra löjliga fjädrar. ”Wow, killar, ni hör ju hemma i Hollywood!” Hans handslag var överdrivet och fast. ”Bra nummer. Bra nummer.” Han vände sig mot Obaid, som höll på att torka bort den bruna skokrämen från ansiktet med en näsduk. ”Du är ju bara en liten grabb under den där krigsmålningen”, sa Bannon. ”Vad heter du?”

I bakgrunden sjöng sir Tony ”Careless whisper” så falskt att högtalarna tjöt i ren protest.

Under sin klarröda basker hade Bannon ett ansikte som slitet läder, och ögonen var grunda gröna gölar som inte hade sett en droppe regn på årtal.

”Obaid. Obaid-ul-llah.”

”Vad betyder det?”

”Allahs tjänare”, svarade Obaid. Han lät osäker, som om han borde förklara att han inte hade valt namnet själv.

Jag kom till Obaid's räddning. ”Vad betyder ert namn, löjtnant Bannon?”

”Det är bara ett namn”, sa han. ”Ingen niar mig eller kallar mig för löjtnant, förresten. Bara Bannon räcker bra för er teaterdivor.” Han slog ihop klackarna och vände sig mot Obaid igen. Vi ställde oss i givakt. Han riktade en

överdriven honnör mot Obaid och uttalade de ord som just då bara lät som ännu ett knäppt amerikanskt militäruttryck men som senare skulle ge upphov till en hel del skvaller.

”Vi ses när vi råkas, Baby O.”

Jag blev svartsjuk, inte på grund av den antydda intimiteten utan för att jag önskade att jag själv hade kommit på det smeknamnet på Obaid.

Jag tänker igenom vad de skulle kunna hitta i sovsalen som är till min nackdel:

1. En liten flaska rom av märket Murree, med en fjärdedel kvar.
2. Ett gruppfoto av alla förstaterminselever i underkläder (vita och decembervåta underkläder, faktiskt).
3. En videofilm: *Love on a horse*.
4. Bannons id-bricka, fortfarande uppsatt som borttappad på vaktlokalens anslagstavla.

Om mitt Shigriblod inte så totalt hade saknat spår av någon litterär sjuka kunde jag ha satt upp poesi som nummer 5, men vem fan tänker på poesi när man sitter inlåst i en cell, såvida man inte är kommunist eller poet?

Det finns ett brevinkast i celldörren, som om någon skulle skicka brev till mig här. *Kära Ali Shigri, jag hoppas du mår bra och att du njuter av din tid i ...*

Jag står på knä med ögonen i jämnhöjd med brevinkastet. Jag vet att Obaid skulle ha lyft på luckan, han skulle ha suttit här och tittat på alla kakiklädda rumpor som paraderar förbi och roat sig med att gissa vilken stjärt som var vems. Vår Baby O kunde göra en detaljerad analys av en person bara genom att studera hur högt hans bälte satt och hur hårt åtdraget det var.

Jag vill inte lyfta på luckan och mötas av någon som tittar

på mig när jag tittar på dem. Ryktet har förmodligen redan spridit sig. *Den där slaktaren Shigri har fått vad han förtjänar. Släng bort nyckeln!*

Luckan lyfts upp av sig själv och en förstaterminsidiot meddelar att det är middag. ”Stick”, säger jag, men ångrar mig genast. Att sova på tom mage betyder mardrömmar.

Jag drömmer om en C-130 Hercules som målats med färgglada blommor, som en gammal hippiebil. Propellrarna är helvita, rör sig i slow motion och kastar ut fontäner av jasminblommor. Baby O står längst ut på höger vinge, precis bakom propellern, klädd i svart sidenklänning och skärm-mössan från paraduniformen. Jag står längst ut på vänster vinge, helt klädd i uniform. Baby O ropar något över motorbullret. Jag uppfattar egentligen inte orden, men av hans gester förstår jag att han vill att jag ska komma bort till honom. Jag tar ett steg mot Baby O, planet vippar till och börjar svänga 35 grader åt vänster. Plötsligt kanar vi längs vingarna, på väg mot en säker död. Jag vaknar med ett sådant där skrik som ekar i hela kroppen men fastnar i halsen.

Nästa morgon kommer de dragandes med poesin. Rilke, för dem som är intresserade av poesi.

Det högsta befälet vid vår Akademi, eller ”kommendanten” som han helst vill kallas, är en man med sofistikerad smak. Välvårdat hår, uniform som han låtit en privat skräddare sy upp, medaljer från Krigshögskolan som han putsat så de glänser. Dignande axelklaffar. Okej, den tvåstjärnige generalens halvmåne och korsade svärd är inte på plats än, men den här killen passar på att njuta av tillvaron medan han väntar på den utmärkelsen.

Några hopknycklade papper nerstoppade i de obligatoriska skårorna i min madrass, är vad de har hittat. *Ledtrådar*, tror de.

Jag läser inte poesi och vägrade att ens låtsas läsa de märkliga diktsamlingar som Obaid envisades med att ge mig. Jag ursäktade mig varje gång med att jag bara kan uppskatta poesi skriven på urdu, men då satte han igång att översätta den där tyskens dikter till urdu till min födelsedag. Han fick till och med dikterna att rimma eftersom jag också hade uttalat mig negativt om poesi som inte rimmade. Han översatte fem dikter med sin vackra, snirkliga handstil som var full av små kroker och eleganta slängar, och sedan satte han upp dem på insidan av mitt skåp.

Vid den städoperation som jag genomförde samma morgon som Obaid försvann knölade jag ner dikterna i madrassen i hopp om att ställföreträdande befälhavaren inte skulle gå så långt i sin jakt på sanningen.

Jag har tänkt igenom det mesta och har färdiga svar till hands, men det här med poesin gör mig uppriktigt ställd. Vad tänker de anklaga mig för? För att ha översatt utländsk poesi till vårt lands språk? För missbruk av flygvapnets skrivpapper?

Jag bestämmer mig för att tala sanning.

Kommandanten tycker det är lustigt.

”Fin dikt”, säger han och slätar ut det skrynkliga pappret. ”I stället för morgonexercis borde vi börja med poesiuppläsningar.”

Han vänder sig mot ställföreträdande befälhavaren. ”Var hittade du den?”

”I hans madrass, sir”, svarar ställföreträdande befälhavaren, som är nöjd med sig själv för att han gått betydligt längre än hans förbannade plikt kräver.

Rilke skrynklas ihop på nytt och kommandanten spänner blicken i ställföreträdande befälhavaren på ett sätt som endast officerare med nedärvda generalsgener kan göra.

”Jag trodde vi hade åtgärdat det problemet.”

Rätt åt dig, din jävel, dånar min inre röst.

Kommandanten har fingret på nationens puls och ställer ständigt om sina segel efter hur vindarna blåser från Army House, presidentpalatset. Uttryck av typen *Allsmäktige Allah* och *Håll alltid hästarna redo, ty de otrogna ryssarna är på väg* har dykt upp i hans dagorder på sistone, samtidigt som han inte gett upp sin högst sekulära kamp för att bli av med hålen i skumgummimadrasserna.

”Vet du varför vi var ett bättre slags officerare på vår tid? Det var inte för att våra instruktörer var utbildade vid Sandhurst. Nej då. Det var för att vi sov på tunna bomullsmadrasser under grova yllefiltar som var sträva som åsnerövar.”

Jag ser förbi hans huvud och studerar fotona på väggen från presidentens tidigare inspektioner. Blicken går vidare till ett prisskåp som är fullt av stora glänsande pokaler, och jag försöker hitta pappa.

Javisst, den där två decimeter höga bronsgubben med pistol är min. Shigris minnespokal till bästa kortdistansskytt, döpt efter överste Quli Shigri, vunnen av kadett Ali Shigri.

Just nu vill jag inte tänka på överste Shigri och inte heller på takfläkten eller det lakan som förband de två. Att tänka på pappa och takfläkten och lakanet gör mig alltid väldigt arg eller väldigt ledsen. Det här är inte rätt plats för någon av dessa känslor.

”Men se på dagens kadetter.” Kommandanten vänder sig mot mig. Mina armar låser sig längs sidorna: huvudet vrider sig diskret så att jag kan fortsätta stirra på bronsgubben.

Skona mig, tänker jag. För helvete, det var inte jag som uppfann skumgummimadrassen.

”Och de här fikusarna ...” Vilket fint nytt ord, tänker jag för mig själv. Det är så han upprätthåller sin auktoritet.

Genom att komma med nya uttryck som man inte riktigt förstår men vars betydelse genast står klar.

”De här fikusarna sover på två decimeter tjocka madrasser under mjuka jävla duntäcken och varenda en av dem tror att han är en satans mogulprinsessa på smekmånad.” Han ger den hopknycklade Rilke till ställföreträdande befälhavaren, ett tecken på att förhöret kan gå vidare.

”Är de här dina?” frågar ställföreträdande befälhavaren och viftar med dikterna i mitt ansikte. Jag försöker komma ihåg något från dem men fastnar på ett ställe som jag bara minns till hälften om ett träd som växer fram ur ett öra, vilket är knäppt nog på engelska men blir fullkomligt vansinnigt på rimmad urdu. Jag undrar vad den jäveln skrev på tyska.

”Nej, men jag känner igen handstilen”, säger jag.

”Vi känner också igen handstilen”, säger han triumfatoriskt. ”Vad gör de här dikterna i din madrass?”

Jag önskar att de hade hittat romflaskan eller filmen. Vissa saker förklarar sig själva.

Jag håller mig till sanningen.

”Jag fick dem i födelsedagspresent av kadett Obaid”, svarar jag. Ställföreträdande befälhavaren lämnar tillbaka dikterna till kommandanten som om saken därmed är avgjord, vad det nu är för en sak.

”Jag har sett mycket fanstyg genom åren”, börjar kommandanten sakta. ”Men en fikus som ger dikter till en annan fikus, som fikus nummer två knölar ner i ett hål i madrassen, det är perversiteter som går bortom min fattningsförmåga.”

Jag vill tala om för honom att ett nytt ord snabbt kan förlora sin charm om man använder det för mycket, men han är inte klar än.

”Den jäveln tror att han är smartare än oss.” Han vänder

sig till ställföreträdande befälhavaren, som helt klart trivs med situationen. ”Be ISI att ta ett snack med honom.”

Jag förstår att han inte är färdig än.

”Och hör här, min gosse, du må ha huvudet på skaft och du må läsa all fikuspoesi som finns i hela världen, men det finns en sak som du inte rör på. Erfarenhet. Vad säger du om den poesin? När jag började bära den här uniformen ...”

Jag kastar en sista blick på bronsgubben med pistolen. Överste Shigris utbuktande ögon stirrar på mig. Det här är inte rätt plats, tänker jag.

Kommendanten märker att jag är frånvarande och upprepar sina ord. ”När jag började bära den här uniformen existerade du bara i vätskeform.”

Ställföreträdande befälhavaren leder mig ut från kommandantens kontor. På vägen tillbaka försöker jag undvika mötande kadetters honnörer. Jag försöker låtsas som om jag var ute på en trevlig promenad med ställföreträdande befälhavaren, en promenad som kommer att sluta i min sovsal och inte i cellen.

Det enda jag kan tänka på är ISI.

Det måste vara ett tomt hot. De kan inte ringa den satans underrättelsetjänsten bara för att en kadett har försvunnit. ISI har ansvar för sådant som spioneri och nationens säkerhet. Vem fan behöver förresten spioner över huvud taget nu för tiden? USA har satelliter med så kraftfulla kameror att de kan räkna det exakta antalet hårstrån på ens rumpa. Bannon visade oss en bild på satelliten en gång och påstod att han hade sett rumpbilder som var tagna från rymden, men att han inte kunde visa dem för oss eftersom de var hemligstämplade.

ISI bekämpar också droger, men vi har aldrig tagit droger. Visst, vi rökte hasch en gång, men i de bergstrakter

som jag kommer ifrån är haschisch som en krydda, man använder det mot huvudvärk och liknande. Obaid fick tag på lite från tvättgubben, farbror Stärkelse, och vi rökte det en månskensnatt ute på exercisfältet. Obaid drabbades av sånglust och jag fick praktiskt taget sätta munkavle på honom när vi skulle tillbaka till sovsalen.

Jag måste få fram ett SOS till Bannon.

SOS. SOS.